

The Psychometric Properties of the Persian Version of the Metacognitions about Desire Thinking Questionnaire

Authors

Amir Karami¹, Firoozeh Ghazanfari^{*2}, Kourosch Amraei³

1. Ph.D. Candidate of Psychology, Lorestan University, Khorramabad, Iran.

2. Associate Professor of Psychology, Lorestan University, Khorramabad, Iran.
(Corresponding Author).

3. Assistant Professor of Psychology, Lorestan University, Khorramabad, Iran.

Abstract

Receive Date:
05/12/2020

Accept Date:
17/04/2021

Introductoin: The purpose of this study is to examine the factor structure and the validity of the Metacognitions about Desire Thinking Questionnaire (MDTQ) through the Persian translated version, which involves 18 adopted with Iranian cultural context.

Method: The present study was descriptive-applied and psychometric. After translation and confirmation of the content validity by experts, a population of 510 students of universities was selected through the academic year of 2020 in Mashhad deploying multi-stage cluster random sampling to conduct the tests. Exploratory and confirmatory factor analyses were used to evaluate the construct validity. The metacognitive beliefs questionnaire (MCQ) was also used to evaluate the validity of the criterion of simultaneous type.

Results: The exploratory factor analysis identified three factors that were all consistent with the results of previously conducted studies, and these three factors together explained 51.43% of the total variance. The results obtained from the confirmatory factor analysis supported the proposed model. The Cronbach's alpha coefficient of the Metacognitions about Desire Thinking Questionnaire (MDTQ) and its factors was obtained from 0.78 to 0.83. In the split-half method, Spearman-Brown and Guttman correlation coefficients were 0.90 and 0.89, respectively. Through the criterion validity examination of the Metacognitions about Desire Thinking Questionnaire (MDTQ), the Persian version showed a positive and significant relationship with the Metacognition Questionnaire (MCQ).

Discussion and Conclusion: Finally, it was concluded that the Persian version of MDTQ can be considered as acceptable psychometric properties to measure metacognitions about the desire thinking in Iranian samples.

Keywords

Metacognitions about Desire Thinking Questionnaire, Psychometric Properties, Metacognitive beliefs Questionnaire, Reliability, Validity.

Corresponding Author's E-mail

Ghazanfari.f@lu.ac.ir

بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی پرسشنامه فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس

نویسندگان

امیر کریمی^۱، فیروزه غضنفری^{۲*}، کورش امرائی^۳

۱. دانشجوی دکتری روانشناسی، گروه روانشناسی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران.

۲. دانشیار روانشناسی، گروه روانشناسی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران. (نویسنده مسئول)

۳. استادیار روانشناسی، گروه روانشناسی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران.

چکیده

مقدمه: هدف از این پژوهش بررسی ویژگی‌های روانسنجی نسخه فارسی پرسشنامه فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس (MDTQ) که دارای ۱۸ سوال می‌باشد، در بافت فرهنگی ایران بود.

روش: پژوهش حاضر از نوع توصیفی-کاربردی و روانسنجی بود. پس از ترجمه و تایید روایی محتوایی توسط کارشناسان (۳ نفر با مدرک دکتری تخصصی روانشناسی)، ۵۱۰ نفر از دانشجویان دانشگاه‌های شهر مشهد در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۹۹ به روش نمونه‌گیری تصادفی چند مرحله‌ای انتخاب شدند و از آنها آزمون به عمل آمد. برای بررسی روایی سازه از روش تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی استفاده شد. همچنین برای بررسی روایی ملاکی از نوع همزمان از مقیاس باورهای فراشناختی ولز و همکاران استفاده شد.

نتایج: تحلیل عاملی اکتشافی سه عامل را شناسایی کرد که مطابق با یافته‌های پژوهش‌های پیشین بود و این سه عامل در مجموع ۵۱/۴۳ درصد از واریانس کل را تبیین کردند. همچنین، تحلیل عاملی تأییدی مدل سه عاملی این پرسشنامه را تأیید کرد. آلفای کرونباخ برای این مقیاس و عامل‌های آن از ۰/۷۸ تا ۰/۸۳ به دست آمد. در شیوه دونیمه‌سازی، ضریب همبستگی اسپیرمن-براون و گاتمن به ترتیب ۰/۹۰ و ۰/۸۹ بدست آمد. در بررسی روایی ملاکی، نسخه فارسی پرسشنامه فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس ارتباط مثبت و معناداری را با مقیاس باورهای فراشناختی نشان داد.

بحث و نتیجه‌گیری: در نهایت، بر اساس نتایج این پژوهش، می‌توان نتیجه گرفت که نسخه فارسی پرسشنامه فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس در نمونه ایرانی از ویژگی‌های روانسنجی مطلوبی برخوردار است.

کلیدواژه‌ها

پرسشنامه فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس، ویژگی‌های روانسنجی، مقیاس باورهای فراشناختی، پایایی، روایی.

نشانی پست الکترونیکی
نویسنده مسئول

تفکر استفاده می‌کنند اشاره دارد [۱۰]. در راستای مفهوم‌سازی فراشناختی، تفکر هوس ممکن است یک راهبرد مقابله‌ای شبیه به نشخوار فکری^۵ و نگرانی تلقی شود [۹] و [۱۱]. تحقیقات اخیر همچنین نشان داده‌اند که فراشناخت‌ها در واقع می‌توانند در تفکر هوس نقش داشته باشند [۹]. فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس^۶ به اطلاعاتی که افراد در مورد تفکر هوس خود و افکار مرتبط با هوس نگه می‌دارند، اشاره دارد. فراشناخت‌های مثبت در مورد تفکر هوس به سودمندی تفکر هوس در کنترل افکار و هیجانات منفی، افزایش احساسات مثبت، بهبود کنترل عملکرد بر رفتار و همچنین برنامه‌ریزی برای دستیابی به اهداف اشاره دارد. چنین فراشناخت‌هایی ممکن است در شروع تفکر هوس نقش داشته باشد. فراشناخت‌های منفی در مورد تفکر هوس به کنترل‌ناپذیری تفکر هوس و تأثیر منفی آن بر کنترل اجرایی بر رفتار، خودپنداره و عملکرد شناختی مربوط می‌شود. این فراشناخت‌ها ممکن است در شکل‌گیری تفکر هوس و همچنین تشدید روند تفکر هوس نقش داشته باشند [۱۲]. برای بررسی بحث فراشناخت، پرکاربردترین ابزار مورد استفاده پرسشنامه فراشناخت ۳۰ سوالی ساخته ولز و کارترایت هاوتون [۲] می‌باشد که در پژوهش‌های مختلف نشان داده شده که در سبب‌شناسی انواع اعتیادات نقش دارد [۱۳-۱۷]. پژوهشی نشان داده شد که فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس پیش‌بین شدت پرخوری افراطی در نمونه‌ای از زنان ایتالیایی بود [۱۸]، از سویی در پژوهشی مشخص شد که فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس در اعتیاد به هرزه‌نگاری اینترنتی نقش دارد [۱۹] و همچنین در پژوهشی که تقریباً بر روی ۱۰۰۰ نفر انجام شد، بدین نتیجه رسیدند که فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس در بدتنظیمی تمایلات جنسی نقش معناداری دارد [۲۰]. بطور کلی پژوهش‌های اندکی در سطح دنیا بر روی موضوع فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس و ابزار مناسب آن انجام شده و در ایران فقدان چنین پژوهشی بیشتر حس می‌شود. بطور کلی با توجه به اینکه برای مطالعه فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس در ایران، ابزاری به زبان فارسی و هنجار شده وجود ندارد. هدف از این مطالعه بررسی ویژگی‌های روانسنجی نسخه فارسی پرسشنامه فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس بود.

یکی از عوامل احتمالی تأثیرگذار در انواع اعتیاد موضوع فراشناخت می‌باشد. فراشناخت شامل دانش پایداری در مورد باورهای مربوط به نظام شناختی و دانش مربوط به عواملی است که کارکرد نظام شناختی را تحت تأثیر قرار می‌دهد و فرد به طور هدفمند در چگونگی تفکر خود تغییراتی ایجاد می‌کند [۱]. بر اساس نظریه فراشناخت، دو نوع باور فراشناختی مثبت و منفی وجود دارد. ولز و کارترایت هاوتون^۱ [۲] از جمله صاحب نظرانی هستند که ریشه بسیاری از اختلالات روانی را در باورهای فراشناختی نادرست و منفی افراد می‌دانند. در واقع، باورهای فراشناختی بر پردازش هیجانی و واکنش‌های مربوط به آسیب از طریق تأثیر دانش و راهبردهای فراشناختی بر روی تغییر باورها و همچنین، تعبیر و تفسیر علایم خاص مانند افکار مزاحم اثر گذاشته و در سبب‌شناسی و پایداری انواع اختلالات روانی نقش مهمی دارند [۳]. آشفتگی‌های هیجانی و اختلالات اضطرابی با راهبردهای فراشناختی نظارت بر تهدید ارتباط دارند و این راهبردها می‌توانند آنها را بهبود دهند. راهبرد نظارت بر تهدید با حفظ توجه به منابع درونی یا بیرونی تهدید مشخص می‌شود. افراد دارای آشفتگی‌های هیجانی و اختلالات اضطرابی (از جمله وسواس و مشکل احتکار)، برای نظارت و کنترل افکار ناراحت کننده و ناخواسته، از دامنه‌ای از راهبردهای ناسازگارانه استفاده می‌کنند [۴].

طبق نظریه نفوذ بسط داده شده هوس^۲ (EI) در مورد انواع اعتیاد پیشنهاد شده است که مدت زمان، فراوانی و شدت ولع مصرف، نخست به عنوان یک پاسخ عاطفی و ذهنی، ممکن است نتیجه ترکیبی از فرآیندهای شناختی خودکار^۳ و ارادی باشد [۵-۶]. طبق این نظریه، انواع محرک‌های خارجی و داخلی باعث راه‌اندازی تداعی‌های خودکار می‌شوند که حاوی اطلاعاتی درباره یک هدف یا فعالیت هوس‌انگیز هستند (به عنوان مثال پیامدهای مثبت آن یا احساس محرومیت). وقتی این تداعی‌ها وارد آگاهی شوند، خود به خود درک می‌شوند و باعث تمایل بیشتر به مصرف در شخص می‌گردند [۷]. تشدید و استمرار این تمایل بستگی به فعال‌سازی فرآیند تفسیر شناختی با عنوان "تفکر هوس"^۴ دارد [۵ و ۸]. تفکر هوس به عنوان یک فرآیند شناختی آگاهانه و ارادی در نظر گرفته می‌شود [۶ و ۹].

از سویی همانطور که عنوان شد، فراشناخت یک مفهوم چند وجهی است و به دانش و باورهای مربوط به فکر کردن و راهبردهایی که افراد از آنها برای تنظیم و کنترل فرآیندهای

4. Desire thinking

5. Rumination

6. Metacognitions about Desire Thinking

1. Wells & Cartwright-Hatton

2. Elaborated Intrusion (EI) theory of desire

3. Automatic

روش

نوع پژوهش

پژوهش حاضر از نوع توصیفی-کاربردی و روانسنجی بود. برای رسیدن به اهداف مورد نظر پژوهش (ویژگی‌های روانسنجی مقیاس)، از روش روایی محتوایی (نظر ۳ نفر از کارشناسان و متخصصان حوزه روان‌شناسی با مدرک دکتری تخصصی)، روایی سازه (تحلیل عامل اکتشافی و تاییدی) و برای بررسی پایایی از ضریب آلفای کرونباخ، ضریب اسپیرمن-براون و ضریب دونیمه‌سازی گاتمن استفاده شد.

آزمودنی

الف) جامعه آماری: جامعه آماری مورد مطالعه تمامی دانشجویان دانشگاه‌های شهر مشهد در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۹۹ بودند.

ب) نمونه پژوهش: ۵۱۰ نفر (۴۲۰ مرد و ۹۰ زن) از دانشجویان به روش نمونه‌گیری تصادفی چندمرحله‌ای انتخاب شدند، بدین صورت که از بین دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی شهر مشهد ابتدا ۵ دانشگاه به تصادف انتخاب شد، سپس در هر دانشگاه از بین گروه‌های مختلف آموزشی دو گروه آموزشی به صورت تصادفی انتخاب شدند و سپس از بین دانشجویان ترم‌های مختلف این گروه‌های آموزشی به صورت تصادفی ۵۱ نفر انتخاب شدند و پرسشنامه‌های فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس و مقیاس باورهای فراشناختی را تکمیل کردند.

ابزارهای پژوهش

۱) پرسشنامه فراشناخت‌های مربوط به تفکر هوس (MDTQ^۱): از ۱۸ ماده با سه زیرمقیاس تشکیل شده است که فراشناخت درباره تفکر هوس را اندازه می‌گیرند [۱۲]. زیرمقیاس اول فراشناخت‌های مثبت در مورد تفکر هوس با ۸ ماده است، شامل مواردی از جمله "من باید در مورد آنچه می‌خواهم فکر کنم تا در مورد آن چیزی که هوس دارم برانگیخته شوم". زیرمقیاس دوم فراشناخت‌های منفی در مورد تفکر هوس با ۶ ماده است، شامل مواردی از جمله "من نمی‌توانم فکر کنم را که درباره یک فعالیت یا موضوع هوس‌انگیز شروع شده است را متوقف کنم". خرده مقیاس سوم نیاز به کنترل افکار با ۴ ماده می‌باشد. هر مورد در مقیاس لیکرت ۴ درجه‌ای رتبه‌بندی می‌شود و نمرات بالاتر نشان‌دهنده همسانی قوی‌تر با فراشناخت‌ها است. کسلی و اسپادا برای بررسی پایایی و ضریب همسانی درونی این پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده کردند و مقدار این ضریب را

برای نمره کل پرسشنامه ۰/۸۱ و برای زیرمقیاس‌ها در بازه ۰/۷۲ تا ۰/۷۹ گزارش کردند، همچنین اعتبار بازآزمایی این پرسشنامه را در فاصله هشت هفته ۰/۶۵ تا ۰/۶۸ گزارش کردند. برای بررسی روایی این پرسشنامه، همبستگی آن را با مقیاس باورهای فراشناختی ولز سنجیدند که بین مؤلفه‌های این دو پرسشنامه همبستگی‌های معناداری بدست آمد [۱۲].

۲) مقیاس باورهای فراشناختی^۲ (MCQ-30): مقیاس فراشناخت ساخته ولز و کارترایت هاوتون [۲] است. یک مقیاس ۳۰ گویه‌ای خودگزارشی است که باورهای افراد را درباره تفکرشان می‌سنجد و شامل ۵ مؤلفه باورهای مثبت درباره نگرانی، باورهای منفی در مورد نگرانی‌های مربوط به کنترل ناپذیری و خطر، خودآگاهی شناختی، نیاز به کنترل افکار و اطمینان شناختی می‌باشد. شیرین‌زاده دستگیری، گودرزی، رحیمی و نظیری [۲۱] ضریب آلفا را برای کل مقیاس ۰/۹۱ و برای خرده مقیاس‌ها از ۰/۷۱ تا ۰/۸۷ و اعتبار بازآزمایی این آزمون را در فاصله ۴ هفته ۰/۵۹ تا ۰/۸۳ گزارش کرده‌اند و در مجموع خصوصیات روانسنجی این پرسشنامه را مطلوب ارزیابی کرده‌اند. ابوالقاسمی [۲۲] در پژوهشی مقدار آلفای کرونباخ این مقیاس را ۰/۸۸ گزارش کرد، همچنین در پژوهشی دیگر مقدار آلفای کرونباخ این مقیاس ۰/۷۹ بدست آمد [۲۳]. حسنی و امیری در پژوهشی برای بررسی روایی همزمان پرسشنامه فراهیجان‌های مثبت و فراشناخت‌های مثبت با زیرمقیاس‌های باورهای فراشناختی ولز همبستگی معناداری گزارش کردند [۲۴].

شیوه انجام پژوهش

نویسندگان این پژوهش نسخه انگلیسی پرسشنامه فراشناخت‌های مربوط به تفکر هوس (MDTQ) را به فارسی ترجمه کردند. پس از آن، یک فرد دو زبانه بدون اینکه از اصل پرسشنامه آگاهی داشته باشد، پرسشنامه ترجمه شده را دوباره به انگلیسی ترجمه کرد. سپس، پرسشنامه ترجمه شده با نسخه اصلی پرسشنامه مقایسه شد و نسخه نهایی با تطبیق دادن این دو پرسشنامه بدست آمد. برای رفع ابهام آیتم‌های پرسشنامه، نسخه نهایی پرسشنامه را ۳ نفر با مدرک دکتری تخصصی روان‌شناسی مورد بررسی قرار دادند. در پژوهش حاضر اصول اخلاقی مورد نیاز در پژوهش از جمله آگاهی کامل شرکت‌کنندگان از روند اجرای پژوهش، محرمانه ماندن اطلاعات آن‌ها، اجازه خروج از پژوهش هر زمان که بخواهند، رعایت شده است. همچنین رضایت آگاهانه کتبی از شرکت‌کنندگان اخذ گردید.

1. Metacognitions about Desire Thinking Questionnaire

2. Metacognitive beliefs Questionnaire

شیوه تحلیل داده‌ها

AGFI، شاخص برازش مقایسه‌ای CFI، شاخص برازش هنجار شده NFI، شاخص نرم نشده برازندگی NNFI) استفاده شد [۲۵]. روایی ملاکی از نوع همزمان با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون میان پرسشنامه فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس و مقیاس باورهای فراشناختی ارزیابی شد.

نتایج

پس از تجزیه و تحلیل توصیفی داده‌ها مشخص شد که سن آزمودنی‌های پژوهش حاضر از ۱۸ تا ۲۶ سال (میانگین ۲۱/۳۶ و انحراف معیار ۲/۳۷) بود. در این نمونه ۷۰ درصد در مقطع کارشناسی، ۲۵ درصد در مقطع کارشناسی ارشد و ۵ درصد در مقطع دکتری مشغول به تحصیل بودند. نتایج شاخص‌های توصیفی مربوط به میانگین و انحراف استاندارد و دامنه نمرات آزمودنی‌ها در متغیرهای پژوهش در جدول ۱ نشان داده شده است.

نرم افزارهای SPSS-20 و LISREL-8.8 برای انجام تحلیل آماری مورد استفاده قرار گرفتند. ویژگی‌های جمعیت شناختی شرکت‌کنندگان به صورت میانگین، انحراف استاندارد، عدد و درصد گزارش شدند. همسانی درونی پرسشنامه فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس با استفاده از آلفای کرونباخ مورد بررسی قرار گرفت. برای بررسی روایی سازه این مقیاس از تحلیل عاملی اکتشافی و تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. در تحلیل عاملی اکتشافی مقیاس از تحلیل مؤلفه‌های اصلی با چرخش واریماکس (متعامد) استفاده شد. همچنین، برای بررسی تحلیل عاملی تأییدی از شاخص‌های برازندگی مدل (مجذور کای دو χ^2 ، آماره نیکویی برازش، ریشه میانگین مجذورات خطای تقریب RMSEA، ریشه استاندارد باقیمانده مجذور میانگین SRMR، شاخص نیکویی برازش GFI، شاخص نیکویی برازش تعدیل شده

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	دامنه
فراشناخت‌های مثبت درباره تفکر هوس	۲۲/۵۹	۴/۲۵	۱۵-۳۲
فراشناخت‌های منفی درباره تفکر هوس	۱۵/۲۰	۲/۹۵	۶-۲۴
نیاز به کنترل افکار مرتبط با هوس	۱۰/۱۴	۲/۸۶	۴-۱۶
نمره کل فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس	۴۷/۹۲	۶/۹۱	۳۴-۶۹
باورهای مثبت درباره نگرانی	۱۵/۷۶	۳/۶۳	۸-۲۲
باورهای منفی در مورد نگرانی‌های مربوط به کنترل ناپذیری و خطر	۱۷/۳۲	۳/۸۵	۹-۲۱
خودآگاهی شناختی	۱۶/۳۷	۴/۰۲	۷-۲۳
نیاز به کنترل افکار	۱۷/۵۹	۲/۹۶	۱۲-۲۴
اطمینان شناختی	۱۶/۴۳	۵/۱۳	۹-۲۱
نمره کل باورهای فراشناختی	۶۷/۶۵	۱۰/۲۷	۴۲-۹۹

بدست آمده میزان ضریب توافق کندال برای فراشناخت‌های مثبت، فراشناخت‌های منفی و نیاز به کنترل افکار به ترتیب ۰/۸۱، ۰/۷۹ و ۰/۷۴ بدست آمد ($P < ۰/۰۰۱$) که نشان‌دهنده توافق قوی میان نظرات متخصصان می‌باشد. روایی سازه (ساختار عاملی) پرسشنامه فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس از راه تحلیل عاملی اکتشافی به شیوه مؤلفه‌های اصلی با چرخش واریماکس مورد بررسی قرار گرفت. یافته‌ها نشان داد که ارزش کسیرز میرالکین^۲ برای کفایت نمونه برداری ۰/۸۳ و مقدار بارتلت^۳ در مورد ماتریس همبستگی داده‌ها ($P < ۰/۰۰۱$) بدست آمد. با توجه به نتایج این دو آزمون می‌توان نتیجه گرفت که اجرای تحلیل عاملی بر اساس ماتریس همبستگی حاصل در گروه نمونه مورد مطالعه قابل توجیه خواهد بود. تحلیل عاملی اکتشافی سه

برای بررسی روایی محتوایی پرسشنامه فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس، ابزار مذکور به سه نفر از اساتید روان‌شناسی که صاحب‌نظر بوده و تجربه فعالیت بالینی و پژوهشی فراوانی داشتند، ارسال گردید. از متخصصان درخواست شد که بر اساس یک مقیاس ۵ درجه‌ای (از کاملاً مخالف تا کاملاً موافق) به هر یک از ارزش‌های مختلف زندگی با در نظر گرفتن ساختار فرهنگی و بومی ایران امتیاز دهند. ضریب توافق کندال^۱ برای تعیین درجه هماهنگی و موافقت میان چندین دسته-رتبه مربوط به N شی یا فرد می‌باشد. ضریب توافق کندال در دامنه صفر تا یک قرار می‌گیرد که نشان‌دهنده درجه توافقی است که از طریق گروه بدست آمده است (توافق قوی در $W > ۰/۷$ ، توافق قوی در $W = ۰/۵$ و توافق ضعیف در $W = ۰/۳$ حاصل می‌شود) [۲۶]. براساس نتایج

2. Kaiser-Mayer-Olkin

3. Bartlett

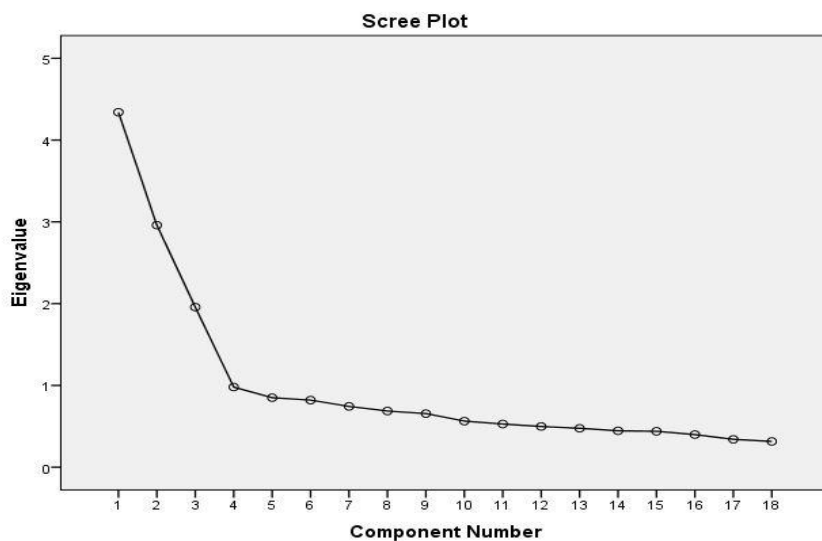
1. Kendal's W

عامل قابل تفسیر را شناسایی کرد و این سه عامل در مجموع ۵۱/۴۳ درصد از واریانس کل را تبیین می‌کردند.

عامل	بار عاملی چرخش یافته	واریانس تبیین شده
فراشناخت‌های مثبت درباره تفکر هوس		
۱- برای اینکه برانگیخته شوم باید به آنچه برایم هوس‌انگیز است، فکر کنم.	۰/۷۳	۲۴/۱۱٪
۲- تصور چیزهایی که برایم هوس‌انگیز است، کمک می‌کند که احساس بهتری داشته باشم.	۰/۶۶	
۳- اگر من چیزی را که برایم هوس‌انگیز است، تصور کنم؛ کمتر احساس فقدان آن را خواهم داشت.	۰/۷۰	
۴- تصور فعالیت/موضوع هوس‌انگیز باعث می‌شود انرژی بگیرم و آماده عمل باشم.	۰/۶۵	
۵- من نیاز دارم تا درباره فعالیت/موضوع هوس‌انگیز فکر کنم، نه اینکه غرق در نگرانی باشم.	۰/۶۴	
۶- تصور آنچه هوس‌انگیز است به من کمک می‌کند تا کنترل بیشتری روی انتخاب‌هایم داشته باشم.	۰/۵۱	
۷- برای آنکه از خطاها اجتناب کنم، نیاز به تصور آنچه که هوس‌انگیز است دارم.	۰/۷۰	
۸- تصور آنچه که برایم هوس‌انگیز است باعث می‌شود که احساس کنترل بیشتری بر آنچه که انجام می‌دهم، داشته باشم.	۰/۷۵	
فراشناخت‌های منفی درباره تفکر هوس		
۹- وقتی شروع به فکر درباره یک فعالیت/موضوع هوس‌انگیز می‌کنم، نمی‌توانم متوقف شوم.	۰/۷۲	۱۶/۴۴٪
۱۰- وقتی که افکار مربوط به فعالیت/موضوع هوس‌انگیز به سراغم می‌آید، نمی‌توانم از آن جلوگیری کنم.	۰/۶۶	
۱۱- زمانی که افکار مربوط به فعالیت/موضوع هوس‌انگیز شروع می‌شوند، نمی‌توانم آن را متوقف کنم.	۰/۷۲	
۱۲- هر چه یک فعالیت/موضوع هوس‌انگیز را بیشتر تصور کنم، سخت‌تر می‌شود که بتوانم در مقابل وسوسه انجام آن مقاومت کنم.	۰/۷۴	
۱۳- با وجود تلاش برای توقف تصاویر هوس‌انگیز در ذهنم، آنها همچنان بادوام هستند.	۰/۶۷	۱۰/۸۸٪
۱۴- تصاویر مرتبط با موضوع هوس‌انگیز به ذهنم می‌آیند، حتی زمانی که نمی‌خواهم این اتفاق بیفتد.	۰/۶۴	
نیاز به کنترل افکار مرتبط با هوس		
۱۵- همیشه باید از افکار در مورد هوس‌های خاص اجتناب کرد.	۰/۷۷	۷/۷۱٪
۱۶- ادامه دادن به فکر درباره موضوع هوس‌انگیز، در حالیکه چیز متفاوتی را انجام می‌دهم؛ به این معنی است که قدرت غلبه بر ذهنم را ندارم.	۰/۷۷	
۱۷- ناتوانی در کنترل افکار مرتبط با موضوع هوس‌انگیز، نشانه‌ای از ضعف است.	۰/۷۷	
۱۸- تصورات مداوم درباره موضوع هوس‌انگیز بدون توانایی برای متوقف کردن آن، بدین معنی است که من هیچ کنترلی ندارم.	۰/۷۱	

همان گونه که نمودار ۱ نشان می‌دهد، نتایج نمودار شیب دامنه عوامل (اسکری پلات)^۱ وجود سه مؤلفه با ارزش‌های بیشتر از ۱ را نشان داد.

ماتریس بارهای عاملی موجود در جدول ۲ نشان می‌دهد که تمام بارهای عاملی استخراج شده بالاتر از ۰/۴۰ می‌باشند و توزیع آیت‌ها در مؤلفه‌ها با آزمون اصلی مطابقت دارد.



نمودار ۱. نمودار شیب دامنه عوامل (اسکری پلات)

^۱ Scree Plot

را نشان داد که در جدول شماره ۳ نشان داده شده است. شاخص‌های گزارش شده در جدول شماره ۳ به عنوان شاخص‌های برازش مدل شناخته می‌شوند [۲۷].

برای آزمون فرضیه سه عاملی استخراج شده از نسخه فارسی پرسشنامه فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس با استفاده از روش تحلیل عاملی تأییدی از شاخص‌های برازندگی مدل استفاده شد. مدل سه عاملی برازش قابل قبولی

جدول ۳. شاخص‌های برازش مدل در تحلیل عاملی تأییدی

نوع شاخص نیکویی برازش	حدود شاخص برای برازش مورد قبول	حدود شاخص برای برازش خوب	حدود شاخص برای برازش عالی	اندازه مشاهده شده	نتیجه برازش
مقدار آماره X^2 (df)	نسبت آماره X^2 به درجه آزادی کمتر از ۵	نسبت آماره X^2 به درجه آزادی کمتر از ۳	نسبت آماره X^2 به درجه آزادی کمتر از ۲	۵۰۴/۹۳ (۱۳۲)	مورد قبول
x^2 P-value آزمون				۰/۰۰۱	
نسبت آماره X^2 به درجه آزادی				۳/۸۲	
RMSEA	کمتر از ۰/۱	کمتر از ۰/۰۸	کمتر از ۰/۰۵	۰/۰۷۵	خوب
SRMR	کمتر از ۰/۱	کمتر از ۰/۰۸	کمتر از ۰/۰۵	۰/۰۶۴	خوب
CFI	بیشتر از ۰/۸	بیشتر از ۰/۹	بیشتر از ۰/۹۵	۰/۹۲	خوب
NFI	بیشتر از ۰/۸	بیشتر از ۰/۹	بیشتر از ۰/۹۵	۰/۹۰	خوب
NNFI	بیشتر از ۰/۸	بیشتر از ۰/۹	بیشتر از ۰/۹۵	۰/۹۱	خوب
GFI	بیشتر از ۰/۸	بیشتر از ۰/۹	بیشتر از ۰/۹۵	۰/۹۰	خوب
IFI	بیشتر از ۰/۸	بیشتر از ۰/۹	بیشتر از ۰/۹۵	۰/۹۲	خوب
AGFI	بیشتر از ۰/۸	بیشتر از ۰/۹	بیشتر از ۰/۹۵	۰/۸۷	مورد قبول

برای بررسی همسانی درونی از آلفای کرونباخ استفاده شد. نسخه فارسی مقیاس از همسانی درونی مطلوبی برخوردار بود به گونه‌ای که آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۸۱ بدست آمد (جدول ۴).

طبق جدول شماره ۳ شاخص‌های برازش مدل، مدل تحلیل عاملی تأییدی مورد اثبات قرار گرفت. در بررسی تحلیل عاملی نسخه اصلی این پرسشنامه، سازندگان آن برای شاخص‌های RMSEA، CFI، GFI و NNFI به ترتیب مقادیر ۰/۰۵، ۰/۹۷، ۰/۹۶ و ۰/۹۶ را گزارش کردند [۱۲].

جدول ۴. ماتریس همبستگی بین فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس و مؤلفه‌های آن با باورهای فراشناختی و مقادیر ضریب آلفای کرونباخ هر مقیاس

آلفای کرونباخ	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰
۱- فراشناخت‌های مثبت درباره تفکر هوس	-									
۲- فراشناخت‌های منفی درباره تفکر هوس	۰/۱۲**	-								
۳- نیاز به کنترل افکار مرتبط با هوس	۰/۲۱**	۰/۲۹**	-							
۴- نمره کل فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس	۰/۷۵**	۰/۶۲**	۰/۶۶**	-						
۵- باورهای مثبت درباره نگرانی	۰/۲۷**	۰/۲۵**	۰/۲۳**	۰/۲۹**	-					
۶- باورهای منفی در مورد نگرانی‌های مربوط به کنترل ناپذیری و خطر	۰/۳۰**	۰/۳۱**	۰/۲۵**	۰/۳۲**	۰/۲۶**	-				
۷- خودآگاهی شناختی	۰/۳۲**	۰/۲۴**	۰/۲۷**	۰/۳۰**	۰/۳۰**	۰/۲۷**	-			
۸- نیاز به کنترل افکار	۰/۲۴**	۰/۲۶**	۰/۴۰**	۰/۳۱**	۰/۳۱**	۰/۳۵**	۰/۲۷**	-		
۹- اطمینان شناختی	۰/۲۳**	۰/۳۰**	۰/۲۷**	۰/۲۶**	۰/۲۰**	۰/۲۲**	۰/۲۴**	۰/۲۵**	-	
۱۰- نمره کل باورهای فراشناختی	۰/۲۹**	۰/۳۰**	۰/۲۴**	۰/۲۸**	۰/۲۷**	۰/۳۴**	۰/۲۹**	۰/۲۷**	۰/۲۹**	-

** $(P < 0.01)$ ، * $(P < 0.05)$

ارتباط مثبت و معناداری با باورهای فراشناختی و مؤلفه‌های آن دارند. بر اساس این نتایج روایی همزمان پرسشنامه فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس مطلوب می‌باشد.

همچنین برای بررسی روایی ملاکی پرسشنامه، از روش روایی همزمان (اجرای همزمان با مقیاس باورهای فراشناختی) استفاده شد، نتایج جدول ۴ نشان داد که نمره کل فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس و مؤلفه‌های آن

جدول ۵. ضرایب پایایی پرسشنامه فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس

تعداد سوالات	آلفای کرونباخ	ضریب اسپیرمن-براون	ضریب دونیمه‌سازی گاتمن
۱۸	۰/۸۱	۰/۹۰	۰/۸۹

تقسیم سوالات پرسشنامه به دو قسمت زوج و فرد و با استفاده از شاخص ضریب همبستگی اسپیرمن-براون و گاتمن، مقدار این ضرایب به ترتیب ۰/۹۰ و ۰/۸۹ بدست آمد. همچنین همسانی درونی عامل‌های نسخه فارسی پرسشنامه فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۷۸ تا ۰/۸۳ با همسانی درونی نسخه اصلی شباهت داشت، در نسخه اصلی پرسشنامه مقدار این ضریب را برای نمره کل پرسشنامه ۰/۸۱ و برای زیرمقیاس‌ها در بازه ۰/۷۲ تا ۰/۷۹ گزارش کردند [۱۲]. همچنین، یافته‌های پژوهش نشان دادند که نسخه فارسی پرسشنامه فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس و عامل‌های آن با باورهای فراشناختی و مؤلفه‌های آن رابطه مثبت و معناداری داشت و همسو با نتایج پژوهش اصلی بود، در پژوهش کسلی و اسپادا بین عامل فراشناخت‌های مثبت مرتبط با تفکر هوس با پنج زیرمقیاس پرسشنامه باورهای فراشناختی ولز همبستگی مثبت معناداری از ۰/۲۰ تا ۰/۳۵ و بین فراشناخت‌های منفی مرتبط با تفکر هوس با پنج زیرمقیاس پرسشنامه باورهای فراشناختی ولز همبستگی مثبت معناداری از ۰/۲۰ تا ۰/۴۹ و همچنین بین نیاز به کنترل افکار مرتبط با تفکر هوس با پنج زیرمقیاس پرسشنامه باورهای فراشناختی ولز همبستگی مثبت معناداری از ۰/۱۶ تا ۰/۵۱ گزارش شد [۱۲]، البته در پژوهش اصلی علاوه بر مقیاس باورهای فراشناختی از مقیاس فراوانی مصرف الکل، مقیاس اضطراب و افسردگی بیمارستانی نیز برای بررسی اعتبار ملاکی پرسشنامه نیز استفاده شده بود. در کل نتایج پژوهش حاضر نشان‌دهنده این است که پرسشنامه حاضر از روایی ملاکی از نوع همزمان خوبی برخوردار می‌باشد. این نتایج با نظریه فراشناختی ولز در مورد بدکارکردی روانشناختی همخوانی دارد و پیشنهاد می‌دهد که این فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس قبل از راهبردهای کنار آمدن حالت درج‌زنده پیدا می‌کنند. به ویژه، فراشناخت‌های مثبت در مورد تفکر هوس ممکن است در شروع تفکر هوس نقش داشته باشد، در حالیکه فراشناخت‌های منفی در مورد تفکر هوس، در گسترش هیجان منفی نقش دارند و پس از یک دوره تفکر هوس شروع می‌شوند و به افزایش ولع منجر

برای بررسی پایایی پرسشنامه از دو روش محاسبه ضریب آلفای کرونباخ و روش دونیمه‌سازی استفاده شد. در شیوه دونیمه‌سازی، با تقسیم سوالات پرسشنامه به دو قسمت زوج و فرد و با استفاده از شاخص ضریب همبستگی اسپیرمن-براون^۱ و گاتمن^۲، مقدار این ضرایب به ترتیب ۰/۹۰ و ۰/۸۹ بدست آمد. طبق نتایج بدست آمده از جدول شماره ۵ این پرسشنامه از ضریب پایایی مطلوبی برخوردار است.

بحث و نتیجه گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی ویژگی‌های روانسنجی نسخه فارسی پرسشنامه فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس (MDTQ) در جامعه ایرانی بود. نتیجه بررسی روایی سازه نسخه فارسی پرسشنامه فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس از راه تحلیل عاملی اکتشافی نشان داد که این مقیاس از سه عامل (فراشناخت‌های مثبت مرتبط با تفکر هوس، فراشناخت‌های منفی مرتبط با تفکر هوس و نیاز به کنترل افکار مرتبط با تفکر هوس) تشکیل شده است و توزیع ماده‌های آزمون با آزمون اصلی مطابقت دارد. بنابراین، نسخه فارسی این مقیاس شامل سه عامل و ۱۸ آیتم بود. در این مطالعه نتایج تحلیل عاملی تأییدی، مدل سه عاملی نسخه فارسی پرسشنامه فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس را مورد تأیید قرار داد. همه ضرایب معنی‌دار بدست آمدند و تمامی شاخص‌های برازندگی در حد مطلوبی بودند. افزون بر این، شاخص‌های برازندگی مدل در این پژوهش مشابه شاخص‌های برازندگی نسخه اصلی و نسخه ترکی زبان این پرسشنامه بود [۱۲ و ۲۸]. در بررسی تحلیل عاملی نسخه اصلی این پرسشنامه، سازندگان آن برای شاخص‌های CFI، RMSEA، GFI و NNFI به ترتیب مقادیر ۰/۰۵، ۰/۹۷، ۰/۹۷ و ۰/۹۶ را گزارش کردند، همچنین در این پژوهش مدل تک عاملی و مدل دو عاملی این پرسشنامه را مورد بررسی قرار دادند که نتایج نامطلوب بود و مدل سه عاملی تأیید شد [۱۲].

در پژوهش حاضر از روش دونیمه‌سازی برای بررسی پایایی پرسشنامه نیز استفاده شد. در شیوه دونیمه‌سازی، با

². Guttman Split-Half Coefficient

¹. Spearman-Brown Coefficient

8. Green M, Rogers P, Elliman N. Dietary restraint and addictive behaviour: The generalisability of Tyffany's cue reactivity model. *Int J Eat Disord*. 2000; 27(4): 419-427. می‌شوند.
9. Caselli G, Spada MM. Metacognitions in desire thinking: A preliminary investigation. *Behav Cogn Psychother*. 2010; 38(5): 629-637.
10. Wells A. *Emotion disorders and metacognition: innovative cognitive therapy*. 2000; Chichester: Wiley and sons.
11. Caselli G, Ferla M, Mezzaluna C, Rovetto F, Spada MM. *Eur Addict Res*. 2012; 18(2): 64-69.
12. Caselli G, Spada MM. The metacognitions about Desire Thinking Questionnaire: Development and psychometric properties. *J Clin Psychol*. 2013; 69(12): 1284-1298.
۱۳. ساعد امید، یعقوبی حمید، روشن رسول، سلطانی مرضیه. (۱۳۹۰). مقایسه باورهای فراشناختی ناکارآمد در بین افراد وابسته و افراد غیر وابسته به مواد. فصلنامه اعتیاد پژوهی سوء مصرف مواد. ۱۳۹۰؛ ۵(۱۷): ۷۵-۹۰.
14. Moneta GB. Metacognition, emotion, and alcohol dependence in college students: A moderated mediation model. *Addict Behav*. 2011; 36(7): 781-784.
15. Spada MM, Roarty A. The relative contribution of metacognitions and attentional control to the severity of gambling in problem gamblers. *Addict Behav Rep*. 2015; 1: 7-11.
16. Mansueto G, Pennelli M, De Palo V, Monacis L, Sinatra M, De Caro MF. The role of metacognition in pathological gambling: A mediation model. *J Gambl Stud*. 2016; 32(1): 93-106.
17. Spada MM, Marino C. Metacognitions and emotion regulation as predictors of problematic internet use in adolescents. *Clinical Neuropsychiatry: Journal of Treatment Evaluation*. 2017; 14(1): 59-63.
18. Spada MM, Caselli G, Fernie BA, Nikčević AV, Ruggiero GM, Boccaletti F, Dallari, G, Sassaroli S. Metacognitions about desire thinking predict the severity of binge eating in a sample of Italian women. *Eat Weight Disord*. 2016; 21(2): 297-304.
19. Allen A, Kannis-Dymand L, Katsikitis M. Problematic internet pornography use: The role of craving, desire thinking, and metacognition. *Addict Behav*. 2017; 70: 65-71. doi: 10.1016/j.addbeh.2017.02.001.
20. Thomas J, Katsikitis M, Allen A, Kannis-Dymand L. Desire Thinking and Metacognition Associated with Dysregulated Sexuality. Sexual بر مبنای نتایج این پژوهش، نسخه فارسی پرسشنامه فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس از شاخص‌های روانسنجی مناسبی برخوردار است و به نظر می‌رسد ابزاری مناسب برای استفاده‌های پژوهشی باشد. وجود ابزاری استاندارد و معتبر برای ارزیابی فراشناخت‌های مرتبط با تفکر هوس می‌تواند نکات مهمی را برای طراحی مداخلات بعدی فراهم آورد.
- محدودیت‌ها و پیشنهاد‌های پژوهش**
- تعمیم نتایج پژوهش حاضر به دلیل این که شرکت‌کننده‌ها از یک شهر بودند و معرف جمعیت عمومی نیست، با احتیاط باید صورت پذیرد. افزون بر این، این پژوهش با داده‌های خود گزارشی انجام شده است، بنابراین، این داده‌ها طبیعتاً در معرض سوگیری قرار دارد. مراکز مشاوره و کلینیک‌های بالینی می‌توانند از این ابزار در کنار سایر روش‌های سنجش به عنوان ابزار تکمیلی استفاده نمایند.
- منابع**
1. Spada MM, Georgiou GA, Wells A. The relationship among metacognitions, attentional control, and state anxiety. *Cogn Behav Ther*. 2010; 39(1): 64-71.
 2. Wells A, & Cartwright-Hatton S. A short form of the metacognitions questionnaire: Properties of the MCQ-30. *Behav Res Ther*. 2004; 42(4): 385-96.
 3. Ryum T, Kennair LEO, Hjemdal O, Hagen R, Halvorsen JØ, Solem S. Worry and metacognitions as predictors of anxiety symptoms: A Prospective Study. *Front Psychol*. 2017; 8: 924.
 4. Corcoran KM, Segal ZV. Metacognition in depressive and anxiety disorders: Current directions. *International Journal of Cognitive Therapy*. 2008; 1(1): 33-44.
 5. Kavanagh DJ, May J, Andrade J. Tests of the elaborated intrusion theory of craving and desire: Feature of alcohol craving during treatment for an alcohol disorder. *Br J Clin Psychol*. 2009; 48: 241-254.
 6. Kavanagh DJ, Andrade J, May J. Imaginary relish and exquisite torture: The elaborated intrusion theory of desire. *Psychol Rev*. 2005; 112(2): 446-467.
 7. Bywaters M, Andrade J, Turpin G. Intrusive and non-intrusive memories in a non-clinical sample: The effects of mood and affect on imagery vividness. *Memory*. 2004; 12(4): 467-478.

25. Hu LT, Bentler PM. Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural equation modeling: a multidisciplinary journal*. 1999; 6(1): 1-55.
26. Schmidt RC, Lyytinen K, Keil M, Cule PE. Identifying Software Project Risks: An International Delphi Study. *Journal of Management Information Systems*. 2001; 17(4): 5-36.
۲۷. قاسمی وحید. مدل‌سازی معادلات ساختاری در پژوهش‌های اجتماعی با کاربرد آموس گرافیک. ۱۳۹۲؛ تهران: جامعه‌شناسان.
28. Alma-Uzuntuna L, Yılmaz AE, Spada MM. Psychometric Properties of Two Scales in Turkish: Desire Thinking Questionnaire (DTQ) and Metacognitions about Desire Thinking Questionnaire (MDTQ). XVI European Congress of Psychology. 2019; 2-5 June: Moscow, Russia. 10.26226/morressier.5cf632c5af72dec2b0554d1c.
- Addiction & Compulsivity. 2020; 27(1-2): 119-134.
۲۱. شیرین زاده دستگیری صمد، گودرزی محمدعلی، رحیمی چنگیز، نظیری قاسم. بررسی ساختار عاملی، روایی و اعتبار پرسشنامه فراشناخت ۳۰. مجله روانشناسی. ۱۳۸۷؛ ۱۲(۴): ۴۴۵-۴۶۱.
۲۲. ابوالقاسمی عباس. ارتباط باورهای فراشناختی با نشانه‌های مثبت و منفی در بیماران اسکیزوفرنی. دانشور رفتار. ۱۳۸۶؛ ۱۴(۲۵): ۱-۱۰.
۲۳. گلایبی نازنین، عبداللهی محمدحسین، شاهقلیان مهناز. رابطه تنظیم هیجان و باورهای فراشناختی با مدیریت درد در افراد دچار سردرد مزمن. روان‌شناسی بالینی و شخصیت. ۱۳۹۵؛ ۱۴(۱): ۶۱-۷۰.
۲۴. حسنی جعفر، امیری سهراب. اعتبار، روایی و ساختار عاملی تأییدی نسخه فارسی پرسشنامه فراهیجان‌های مثبت و فراشناخت‌های مثبت. فصلنامه پژوهش‌های نوین روانشناختی. ۱۳۹۵؛ ۱۱(۴۳): ۴۱-۶۳.